

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАESTODНЕВНО

ГОДИНА IX • БРОЈ 193. • 25. ЈУН 1981.

ЦИЉЕНА 4 ДИНАРА

СЛЕДНИЦА ПРЕДСЈЕДНИШТВА ОК ССО

МЛАДИ СЕ ИНТЕНЗИВНО ПРИПРЕМАјУ

Предсједништво Општичке конференције Савеза социјалистичке омладине, на сједници одржаној средином јуна, разматрало је и усвојило самоуправне споразуме о основама средњорочних планова развоја СИЗ-а за становаше и СИЗ-а за изградњу и комуналну дјелатност.

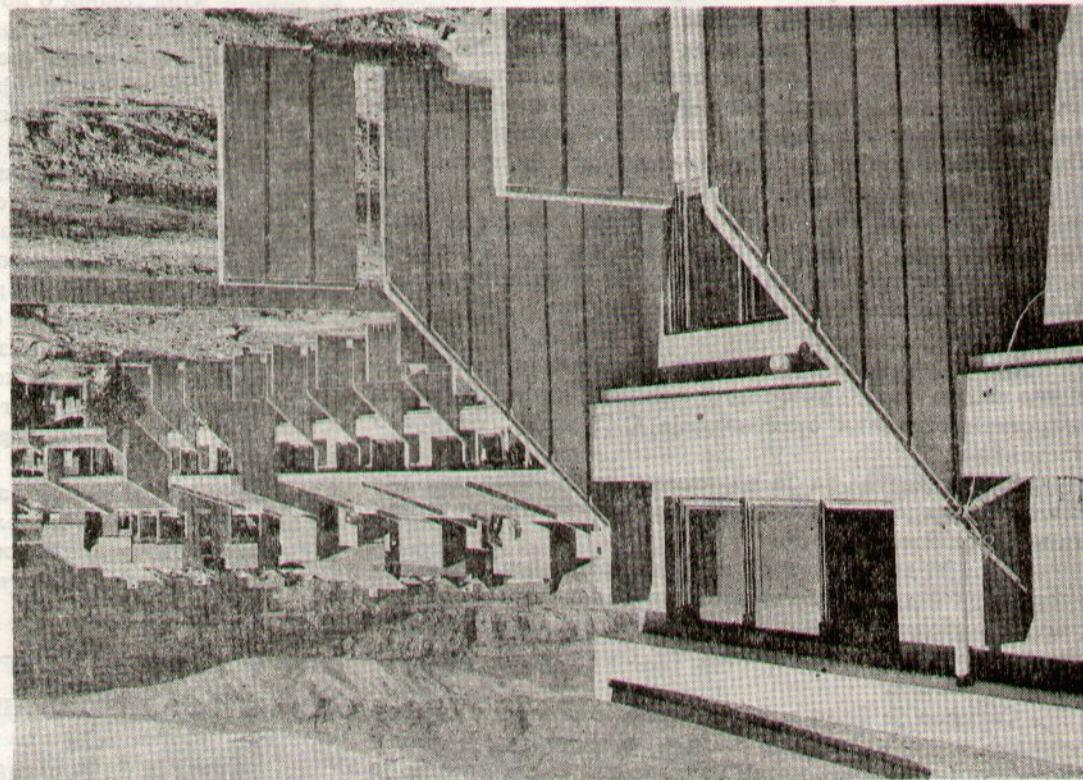
Усвојени су критеријуми о броју и структури бригадиста ОРБ „Вукица Митровић — Шуња“, која у августу учествује на Савезној омладинској радној акцији „Сарајево 81“, и размотрена су нека питања у вези учешћа младих наше општине на омладинској истраживачкој акцији хидролошког програма „Титовим путем 81“ у Великој Плани и у саставу ОРБ „Вељко Влаховић“ на акцији „Сарајево 81“. Поучени искуством из претходних година и због специфичних услова организовања бригаде у љетњим мјесецима, Предсједништво је већ почело интензивне припреме око организовања и припрема ОРБ „Вукица Митровић — Шуња“, како би она спремна отишла на ак-

ију и оправдала високи углед и признања.

Предсједништво се упознало с програмом активности ССО Црне Горе за припремање четвртог сабора „Млади радник самоуправљач“, а на једној од сљедећих сједница размотреће стање у омладинском културно-умјетничком друштву „Кањош“, по себи у фолклорној секцији, јер у њему у посљедње вријеме има доста проблема.

Почетком јула одржана је сједница Општинске конференције ССО на којој ће се разматрати актуелна питања положаја младих, рад основних организација, функционисање делегатског система и остваривање улоге ССО у систему социјалистичког самоуправљања. Биће ријечи и о добровољном омладинском раду и току припрема за организовање ОРБ „Вукица Митровић — Шуња“. Конференција треба да донесе и одлуку о братимљењу с младима из Врњачке Бање.

В. М. С.

Нове стамбене зграде у Будви

НИСУ ДОВОЉНИ САМО ПЛАЦЕВИ

У вријеме када је синдикална организација наше комуне по вела и успјешно окончала акцију око додјељивања плацева со лидарности за оне који немају кров над главом, изречене су по хвале за тај потез. Писало је о томе и штампа, јер је примјер Будве одиста био оригиналан. Преко синдиката радне организације су својим радницима додијелиле 131 плац, већином (120) у насељу Вијели до.

Но, градња споро напредује. Тако по некој је почeo, али су многи морали прекинути с радовима. О томе смо недавно разговарали с Миланом Балевићем, предсједником Одбора који је

формиран за изградњу овог насеља.

Плацеви су коштали по 120.000 динара, рачунајући и комуналне и пројекте које обезбеђује општина. Највећи број радника добио је и кредите од својих радних организација. Али, ту је свестало. Насеље нема приступних путева, па је веома тешко довести грађевински материјал, нема воде ни струје, а без тога нема градње.

Невоља има још. Изнад самог насеља пролази високонапонски далековод. Неки који су почели градњу морали су да прекину радове, јер даље од при-

земља не могу да граде: опасно по живот, а и инспекциске службе су забариле да се ту даље гради. Дакле, у насељу које нема струје — струја омета радове! Пројектанти су о томе морали водити рачуна. Сада треба уклањати далековод, што је нерационално и тешко, или појерати већ започете куће, што је, такође, скupo.

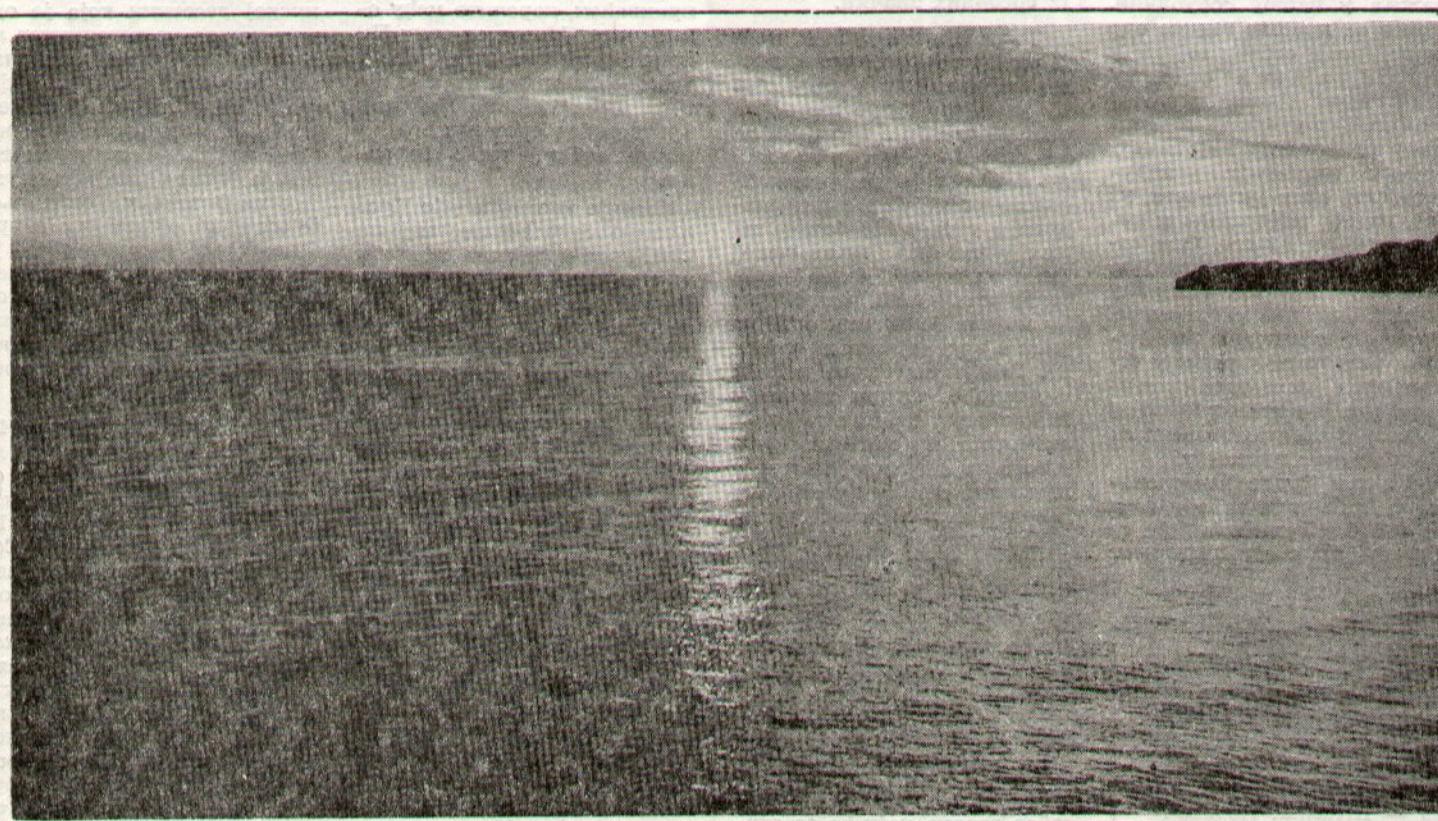
Основна банка из Будве не додјељује кредите подстанирима (предвиђено је да таква домаћинства добијају по 250.000 динара). Тренутно првенство имају они којима су куће обиљежене црвеном и жутом бојом, што зна чи они који санирају оштећене или граде нове домове.

— Надамо се да ће банка и нас узети у обзир, али прије тога треба створити услове за градњу. Јер, новац деваљира из дана у дан — расту цијене грађевинском материјалу, али и мајсторским услугама. Покушајмо да с надлежним у општинским службама измијенимо стање.

Слична је ситуација и у насељу Трап код Светог Стефана.

— Поодавно је донијет и усвојен урбанистички план овог насеља, луди су (ради се углавном о онима који рјешавају своје стамбено питање) платили „де беле“ комуналне, али градња споро одмиче — прича Владо Кајангер, секретар Мјесне заједнице Свети Стефан. — Једноставно нема приступних путева (сва ко се снабди како зна и умјеле је да би довео грађевински материјал), нема прикључака за струју — да би вода стигла треба непрестано обилазити надлежне у Комуналном предузећу. Више пута смо посетили другове у Електродистрибуцији и упознали их с проблемима. Они су нам са мо објавали и слали нас до СИЗ становаша. Ни ту нисмо до били прецизне одговоре, већ су нас они упућивали тамо где смо већ били! Горке су то шале са становницима који настоје да што прије дођу до крова над главом. Питамо се: докле? Зашто због немарности оних који су плаћени да брину о потребној инфраструктури у насељу, које је урбанизовано, кредити стоје умртвљени? А илустрације ради: насеље Трап се налази одмах уз Јадранску магистралу, када пролазе водовод и далековод!

С. Г.

Славко Вукчевић: Залазак сунца

ОСВРТ

НЕОДГОВОРНОСТ ИЛИ...?

У организацији Центра за марксистичко образовање недавно је седамдесетједан полазник успешно завршио шестомјесечно школовање. С обзиром да је Центар скоро основан, да ради у скромним условима, овим резултатом можемо бити задовољни.

У Омладинској политичкој школи, Школи самоуправљача и Политичкој школи Савеза комуниста пријављено је 145 полазника, а од тога су само 103 (71%) испунили „норму“ часова, односно редовно присуствовали предавањима. На полагање — провјеру стечених знања изашло је 86 полазника, а положило седамдесетједан. Све у свему, успјех је једва половичан: школовање је завршило 49% пријављених. Ако се има у виду да су се многи „провукли кроз иглене уши“ (показавши на контролном тесту тек нешто више од минималног знања), онда резултатима протеклог циклуса марксистичког образовања не смијемо бити задовољни.

Зашто је то тако?

Зашто, на пример, 14 (четрнаест!) полазника Политичке школе Савеза комуниста (чланови секретаријата и секретари основних организација СК!) није похађало предавања?

Зар је могуће за 74 полазника наћи оправдане разлоге за нередовно присуствовање настави или неуспјех на контролном тесту?

Шта је, дакле, посриједи? Неодговорност, неизбјегљивост, марксистичко образовање схваћено као терет на уштрб слободних часова, опортунизам, линија незамијења, „свеснање“, ...утицали су сигурно да резултат буде половичан.

Сигурно је било и објективних околности које су утицале да успјех не буде стопроцентан, али да је он и у постојећим условима могао бити много бољи, сасвим је изјвесно.

Организације, заједнице и установе које су упутиле полазнике у Центар сигурно су пазиле при избору и попитовале одређене критеријуме. Међутим, сасвим је сигурно да су и оне падле на испиту, јер су изгледа схватали да су сав посао завршиле одређивањем полазника! Како другачије протумачити то што су оне редовно обавјештаване од почетка школовања о (не)присуствовању њихових полазника настави, а стане се није мијењало? Умјесто даљег коментара требало би поставити питање идејно-политичке способности и одговорности ових судбеката.

В. М. С.

Горани засадили 28.000 борића

Активност организације горана све се више осјећа у нашој средини. У овој организацији активно ради не само ученици наших школа него и ваншколска омладина заједно са „старијим“ горанима. Популарност ове организације је све већа, захваљујући конкретним акцијама и резултатима које она постиже. У 1980. години горани су са 28.000 борића пошумили дио голети у Мјесној заједници Будва II (брдо Кошљун) и Мјесној заједници Петровац (Веље брдо). У овој години они су наставили свој рад у оквиру акције „88 стабала за друга Тита“ и са 10.000 борића пошумили голет изнад Црвене главице у Мјесној заједници Свети Стефан.

С обзиром на економски и еколошки значај шума, по-

шумљавању се даје све већа пажња у нашој Републици. Почев од прошле године одржавају се и сабори горана у Црној Гори. Они ће се одржавати сваке године у другој општини, а у првим годинама у општинама које имају велику традицију у индустриској преради дрвета, уз тој садног материјала и пошумљавању голети. Ови сабори имају велики значај за размјену искуства између наших општина, па и шире. Богата традиција и постигнути резултати у развоју шумарства у сјеверним општинама има све већи подстицај на развој ове дјелатности на Црногорском приморју.

Горани Будве учествовали су на првом сабору гора на СРЦГ у Рожајама 1980. године и за своју активност

добили су четири златне и 12 сребрних значака.

И на другом сабору, који је одржан у Пљевљима, учествовали су наши горани са 25 ученика и професора из све три школе с подручја наше општине. Они су положили букет свежих ружа на споменик на Стражици, посветили у част 214 бораца па лих у чувеној пљевальској бици (најжешћој бици II свјетског рата у 1941. години), међу којима је погинуло 14 бораца с подручја наше општине. Горани из Будве добили су, такође, четири златне и 12 сребрних значака за своју активност и заузели друго место на наградном изложби ликовних остварења на тему „Горани и домовина“. Ова на града припадају је Ани Војновић, ученици VII разреда основне школе „Стјепан Митров Љубиша“. На сабору у Пљевљима наши горани стекли су драгоценјено искуство које ће имати великог подстичаја на њихову активност, како би са још већим резултатима дочекали трећи сабор горана који ће се одржати у Иванграду 1982. године.

Марко Ивановић

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жијоро-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплата: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

уз 40-годишњицу народне револуције

ТИТО: ОНА ЋЕ ЖИВЈЕТИ ВЈЕЧИТО

„Поносно и пркосно звучи“ — написао је, између остalog, друг Тито у Зборнику свједочанства о 1941. и 1942. години — „у срцима и мислима наших народа: четрдесет прва.“

Она говори о почетку херојске епопеје наших народа, она значи рађање новог, она је путоказ за будућност, она значи полагање темеља на коме народ даље гради свој лепши и срећнији живот. Народи Југославије, први пут у својој историји, заједно су у овом вијеку својом крвљу записали тај свој заједнички велики датум.

Година почетка револуционарне борбе, четрдесет прва, живјеће вјечито у историји наших народа као неупоредиви симбол њихових патњи и пркоса, њиховог ропства и слободе, њиховог одумирања и рађања, њихове славе и поноса — братства и јединства. Временски, тај датум наше историје само је привидно ограничен. У ствари, он није једна већа година. Почетак великог дјела народа с Партијом на челу, тај датум буди сјећања на све године борбе за слободу, и на године стварања новог живота у миру. Све што је у том низу година никло лијепо и велико у овој земљи социјализма везано је за појам четрдесет прве: сва наша живота, све што имамо и што градимо, себи и генерацијама које ће доћи...

...Зато, када размишљамо о тим великим данима, и кад пишемо о њима, имамо велики задатак: да сачувамо вјерну слику о рађању наше револуције, о нашем рађању, о људима из чије је крви ницало дјело револуције, о идејама и жељама које су их носиле, о Партији која је борби и новом животу давала животну снагу и животе својих чланова, водећи народ ка единству, ка братству, ка побједи и социјализму...“

ЛИКОВИ ПАЛИХ БОРАЦА

Нико Ђуров Краповић

(ОД БРАЈИЋА ДО ПЉЕВАЉА)

Рођен је 1915. године у селу Мажићима. Завршио је четири разреда основне школе у Мајнима, затим један разред гимназије и једногодишњу војну привредну школу у Бару.

Потиче из сељачке породице средњег имовног стања. Отац, који је годинама био у

печаљби у Египту, добро је помагао породицу и она није имала већих тешкоћа у обезбеђивању релативно добрих услова за живот. Захваљујући томе, Нико је могао да живи безбрижније и боље од многих у селу и племену. Иначе, лично поштен, по природи је био жив и весео, отворен, искрен и добар друг, присан у односима с људима, друшљубив и склон забави и другим активностима које одговарају младима. Био је одлучан, напредних схватања и увијек спреман на отпор и борбу против неправде. Такав, био је вољен и прихваћен, нарочито међу омладином. Многа од ових Никових својстава заистије и доћи до пуног изражавања у јеути и јесен 1941. на Никовом кратком борбеном путу од Кошљуна и Брајића до Пљевља.

Послије капитулације Краљевине Југославије, априла 1941. године, вратио се из бивше војске са оружјем и дубоком мржњом према окупатору. Сагледао је и сву трулеж ненародне капиталистиче државе и захтјев и потребу да се таква држава више никад не успостави. Већ од маја 1941. године Нико тијесно сарађује с тада примљеним члановима Партије Бором Илијиним и Марком Н. Станишићем, као и другим активистима, полетно и пожртвовано извршава задатке који су му постављани у вези с припремама за оружану борбу против окупатора. Тада и касније, током наредних мјесеци, Нико се сваки посветио извршавању задатака Партије. Пријем за члана КПЈ, септембра 1941. године, још је више подстакао такав рад и повећао Никову одговорност према задацима.

Учествовао је у јулским акцијама против Италијана, посебно у борби на Брајићима 18. јула 1941. године. У тој борби Нико је био у оној мајинској десетини која је одмах позла из устанничког логора и, крећући се заобилазно, зашла италијанским фашистима с „праве стране“, слеђа, наносећи им губитке. Тада и касније, све до смрти, био је један од најистакнутијих партизана у ондашњој будванској општини. За вријеме осјеке устанка остао је у илегалству и као члан КПЈ, нарочито у периоду октобар — новембар 1941. активно радио на развијању народноослободилачког покрета у Мајнима.

Нико Краповић

Половином новембра 1941. године, заједно с неколико десетина врсних бораца из овог краја, добровољно је пошао у унутрашњост Црне Горе и ступио у Приморско-Соколску чету славног Ловћен ског батаљона Црногорског одреда за операције у Санџаку. Послије дугог и тешког марша ка Санџаку, у саставу Ловћенског батаљона, учествовао је у борби на Пљевљијама 1. децембра 1941. године. Тамо је и остало с 13 паштровских партизана, својих другова, и многих других из чете и батаљона, да трајно буде дио славне пљевальске епопеје.

Пеко Лијешевић

ИЗ РАДА САВЕЗА КОМУНИСТА

РАЗВОЈ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ БАНКАРСКОГ СИСТЕМА

У банкарском систему су неопходне промјене, али најприје треба разграничити шта није било добро у његовој организацији, а шта у самој унутрашњој организацији банака и њиховој сарадњи с удруженим радом. То је, отприлике, резиме расправе о идејно-политичким питањима даљег развоја и функционисања банкарског система у нашој Републици, која је вођена на проширеој сједници Комитета Општинске конференције у Будви.

Одјијењено је да утицај удруженог рада на усмјеравање банкарских средстава, такорећи, није постојао и да су радни људи били недовољно упознати с путевима и начином добијања кредита за реализацију одређених планова и програма. Односи основних и удруженых банака нијесу добро регулисани и не функционишу како би требало. Основне банке су финансијски нејаке и кадровски недовољно опремљене.

СВЕ ПРЕДНОСТИ НОВОГ БАНКАРСКОГ СИСТЕМА НИСУ ИСКОРИШЋЕНЕ

Најновијом трансформацијом банкарског система прије неколико година у нашој општини је направљен корак напријед у односу на раније стање. Обједињен је финансијски понтецијал у оквиру једне основне банке. Постигнут је напредак и у организационом смислу, као и на плану унапређивања самоу-

правних друштвено-економских односа. Међутим, све предности новог система нису довољно искоришћене, и то, у првом реду, због слабог функционисања делегатског система у банкама. У делегатским скupштинама превише су заступљене пословне структуре, а права је ријектост да делегати заузимају ставове на бази смјерница, консултација и сугестија изборне базе. У досадашњој практици испољена је једна специфич

ТРЕБА СМЈЕЛИЈЕ ИЋИ НА УДРУЖИВАЊЕ И САРАДЊУ С БАНКАМА ИЗ ДРУГИХ РЕПУБЛИКА И ПОКРАЈИНА

на слабост још из времена када је удружен рад из наше општине оио удружен у Барску основну банку. Наиме, када се радило о разматрању захтјева удруженог рада из једне друштвено-политичке заједнице, тешко су се сакупљали делегати из других да би се саставио неопходни кворум. Већина делегата слиједила је уско локалне интересе, а запостављала доходовне интересе удруженог рада на ширем плану. То је, у ствари, био повод за трансформацију банкарског система, али се томе пришао стриктно локалистички, што је довело до својеврсне аутархије банкарског система у нашој Републици. На тај начин формирани су патуљасте локалне банке које су из сопствених средстава могле давати једино краткорочне позајмице, док се за финансирање основних средстава морају осллањати на средства удружене банке, ФНП и средства Фонда за обнову и развој. У тако патуљастим основним банкама формирани су разноразни сектори, чак и сектор пласманског промета и кредитних односа с иностранством, што је довело до ангажовања великог броја кадрова неодговарајућег профила и стручног искуства, као и до нагомилавања административног апарате, уситњавања друштвених средстава, скупог и неефикасног сервиса удруженом раду. Овако организовање банака до води до тзв. појаве „локал-

патриотских“, а не економских критеријума у финансирању инвестиционих улагања, а често и до паралелизма у инвестиционој политици, што све води у нерационалност.

СВИ УЧЕСНИЦИ У ФИНАНСИРАЊУ ТРЕВА ДА ДИЈЕЛЕ СУДБИНУ ИНВЕСТИЦИЈЕ

У новом систему интерне банке су замисљене као институције директно повезане с токовима удрживања рада и средстава, с међувезависношћу у репродукционом процесу, јер су непосредно повезане преко делегатске функције у самоуправном одлучувању. Преко њих се врши знатан дио процеса удрживања средстава између ООУР у систему радних и сложених организација. То потврђује да су у суштини интерне банке један од основа односа удрживања рада и средстава и полазна тачка система репродукције. У „Монтенегротуристу“ постоји Интерна банка у коју су удружене све основне организације с подручја ове радне организације. Међутим, из досадашње практике пристиче дилема — да ли Интерна банка треба да буде виши облик удрживања финансијске функције ООУР-а или треба да има дјелокруг и овлашћења као основна банка, чиме би се сврстала у базу банкарског система? Уколико Интерна

банка треба да има исти положај и дјелокруг, у чemu би се, онда, оне разликовале?

На сједници је истакнуто да је у организованој Интерне банке „Монтенегротурист“ превазиђен принцип територијалне затворености, да се новчана средства рационално користе и да су под контролом удруженог рада. Међутим, има доста тешкоћа у функционисању ове институције, које проистичу из недовлетворености у њиховој примјени.

Сматра се да треба смјељи ићи на удрживање и сарадњу основних банака с банкама из других република и покрајина, како би се стимулисао процес међурепубличког удрживања рада и средстава по хоризонталној линији, а на основу међусобне зависности и повезаности у репродукционом циклусу. У политици финансирања проширене репродукције треба ићи на коренитеље промјене. Кредитни односи на бази фиксне камате значе да банке финансирају инвеститоре, а не инвестиони пројекат, критеријум је солвентност инвеститора, а не рентабилност инвестионог пројекта, јер камата не зависи од дохотка односне инвестиције. Према томе, неопходно је, као је речено на сједници, обезбиједити заједничко сусретно планирање и финансирање по принципу удрживања средстава на основама заједничког дохотка, где сви учесници у финансирању дијеле судбину инвестиције. Средњочерни план развоја треба ускладити са оваквим идейним опредељењем.

Изречене ставове са овог скупа треба схватити као почетна размишљања и димензије, које ће коначно бити разријешене тек након студијске стручне анализе.

В. СТАНИШИЋ

Окretati се темама из свакодневног рада и живота грађана

Иако се основне организације Савеза комуниста у мјесним заједницама, нарочито у току предизборних активности, све више окрећу темама из свакодневног живота и рада грађана, велики број комуниста још увијек није укључен у те позитивне процесе. Нарочито недостаје стапна и организована веза грађана кроз Социјалистички савез радног народа, где би требало да се одвија непрестано сучавање с питањима и проблемима које грађани покрећу. Подсјетимо се само када смо имали успјешно састанак организације ССРН или збора грађана у некој од мјесних заједница. Због тога се и политички рад у мјесним заједницама често сужава на руковођећа тијела и органе мјесне заједнице и то, у највећем броју случајева, на савјет, извршни одбор или, чак, на њихове предсједнике и секретара мјесне заједнице. У оваквим условима грађанин не може да види место где може да буде обавијештен и да испољи своје иницијативе и предлоге за обогаћивање и унапређивање рада основне организације Савеза комуниста и других друштвено-политичких организација. Попсебан проблем представља недостатак повратног информисања и одговора надлежних органа Скупштине општине на постављена питања и захтјеве грађана. До гађа се да одговори стижу са закашњењем и од годину дана! Овакав однос деморализе и онако не бројне активисте и негативно утиче на рад мјесне заједнице. Овим и многим другим питањима било је доста говора на IX сједници Општинске конференције Савеза комуниста, на сједницама Комитета Општинске конференције, што ће се, свакако, наставити и у основним организацијама. Досадашња расправа је показала да грађане најтеже погађају ћутање када су у питању њихове иницијативе и предлози. Нарочито су критиковане стручне службе, и то прије свега СИЗ станица, инспекцијске службе, комуналне и урбанизам. Мјесна заједница је још одвојена од органа и организација у општини и мјестима где се одлучује. Упркос јасним наченим опредељењима неке ствари тешко се мијењају, што сужава простор за самоуправно дјеловање мјесних заједница и подстиче тенденције централизације.

Има доста питања о којима би се могло одлучити у мјесним заједницама, и то пошто се утврде програми и обим средстава. Међутим, многе ствари одвијају се ван мјесних заједница. Извршне функције концентришу се у извршним одборима и стручним службама, па се догађа да службеник СИЗ-а има јачу позицију према установи и мјесној заједници него цијела друштвено-политичка заједница и сви грађани у њој!

У нашој општини, као што је познато, има пет мјесних заједница у којима дјелује 50 основних организација Савеза комуниста са укупно 1.340 чланова. Али и поред такве бројности, комунисти нису успјели да свуда своју активност испоље, нарочито у раду самоуправних тијела, па ни у ширим организацијама грађана. Изостаје допринос чланства из организација удруженог рада, јер многи мисле да је основна организација Савеза комуниста једина обавезна да дјелује у мјесној заједници.

В. С.

Снабдијевање

Колектив Београдске индустрије меса „Славија“ — погон у Будви — већ годинама снабдијева буџански у гоститељство и грађанство месом и млијеком, као и месним и мљечним производима. Обратили смо се руководиоцу овог погона, Данилу Куљачи с питањем: — Хоће ли бити проблема у снабдијевању овим важним прехранбеним артиклима током сезоне?

— Што се тиче снабдијевања у току ове сезоне нећemo имати никаквих проблема. Напротив, мислим да ће у погледу количине и асортимана ситуација бити боља него ранијих година — рекао нам је Куљача. — Већ је у Бар лагеровано око 100 тona пакованог меса, и то прве класе, онако како то одговара захтјевима угоститељства. Наша радна организација постигла је споразум са „Монтенегротуристом“ за дугорочну сарадњу по питању снабдијевања. За ову сезону „Монтенегротурист“ је унапријед уплатио милијарду и 200 милиона старих динара да би се прибавиле доволне количине robe.

Иначе, и ове године снабдијевамо све потрошаче као и до сада. То је, у првом реду, „Монтенегротурист“, затим читава Будва, Петровац,

боље него ранијих година

Бечићи и Свети Стефан, а дјелимично дајемо испомоћ за Бар и Сутоморе, према најузејију „Монтенегротуристу“. У потпуности снабдијевамо Котор и Цетиње већ десет година. Од прије годину дана вршимо испоруке и за болницу „Данило I“ у Цетињу.

БИМ „Славија“ — погон Будва — радиће у садашњем објекту још само ове сезоне. Већ 1. октобра затварају се његове „капије“. Објекат се реновира и проширује. Повећаће се продажни простор и капацитети расхладних уре-

ђаја за 50%, тако да ће у објекту моћи да се одједном смјести 80 тona robe. Биће повећан и број радника за 10 до 12 лица. Исте године биће укапацитет продавнице меса и сухомеснате robe, већ модеран супермаркет који ће радити ионестоп.

Средства су обезбиједена и рад на објекту трајаће од три до четири мјесеца. За то вријеме биће обезбиједено снабдијевање потрошача пре који ће продавнице у Петровцу.

В.

МАЛА ПРИВРЕДА

Више бриге о развоју

У средњорочном плану развоја мале привреде дат је приоритет дефицитарним услужним дјелатностима, и то онима у службичовјека, домаћинству, саобраћају и одржавању становна. С тим у вези, предвиђене су разне бене

**УСКОРО:
БОЉИ ДАНИ**

За малу привреду, која је у нашој општини доста неразвијена, наилазе бољи дани. На савјетовању о условима и начину унапређења мале привреде, које је одржано на Јадранском сајму, договорени су даљи правци акције. Разговори су вођени између представника Развојног центра из Цеља, који у овом послу на подручју СР Словеније постиже изванредне резултате, и представника 20 црногорских општина, које су веома заинтересоване да се стање у малој привреди побољша.

— У Црној Гори до 1985. године треба да се отвори 3.000 нових радних мјеста у малој привреди. Концепт који је сачињен показује да ће се у будванској општини развијати такозване услужне дјелатности које ће помагати да се комплетира туристичка понуда овог региона. У средишњем и сјеверном дијелу републике за занатске радње користиће се сировине као што су дрво, папир, метал и, посебно, алуминијум — рекао нам је Наде Крумпак, директор програма мале привреде у Развојном центру Цеље.

Да би се што прије добили потребни објекти за малу привреду и освободили кадрови за рад, потребна су и средства, па ће се цио посао радићи на бази удружила. Конструкција финансирања изгледа овако: 30% обезбеђује СР Словенија, исто толико Црна Гора преко Фонда за неразвијена подручја, 20% представљаје међународни кредити, а преосталих 20% биће учешће из сопствене акумулације оних који се удружују.

У просторијама Јадранског сајма одржана је веома посјећена изложба мале привреде СР Словеније.

С. Г.

фиције за дефицитарне дјелатности мале привреде — пореске и олакшице за повратнике с привременог рада у иностранству, за оне који запошљавају више радника и ученика, односно који удруже рад и средства. Прописима су предвиђени и приоритети у процесу обезбеђења пословног простора кроз урбанистичке планове, као и укључивање банака у давању повољних кредита за пројекте мале привреде.

На подручју наше општине тренутно има 129 самосталних занатлија — 30 угостиљских радњи, 23 такси превозника, 30 такси превозника робе и 46 занатских радњи разних струка.

Сматра се да ови капацитети нису за потицајивање са становишта пружања услуга, запошљавања и плаћања доприноса друштвеној заједници. Очигледно је да постоји вени интерес за бављење угостиљском дјелатношћу која је коњуктурна и високо акумулативна. Тако се број угостиљских радњи у посљедње вријеме нагло повећава, чemu је дosta доприњела и одлука Уставног суда СР Црне Горе, којом је као неуставна поништена одлука Скупштине општине о ограничавању простора за отварање приватних угостиљских радњи.

Скупштина општине је 1980. године поново донијела одлуку којом се регулише ово питање, сматрајући да ће на тај начин заштитити одређена подручја на која је велики притисак грађана за отварање приватних кафана. Иначе, у току су разговори с радном организацијом Развојни центар из Цеља (у оквиру привредне сарадње СР Црне Горе и СР Словеније) на нову привредних комора ове дјелатности, о чему је донесен друштвени договор, да се у оквиру мале привреде у Црној Гори отвори 3.000 радних мјеста са програмом понуђеним од стране радне организације Развојни центар Цеље. Представници наше општине су се с представницима из Цеља договорили да се ради на програму удружила. Радна организација Развојни центар радиће програм изградње Ауто-сервиса на Јазу, као и сервисних капацитета за одржавање хотелске опреме. У оквиру ООУР „Хемпро“ правиће се нови програми. Такође ће се донијети програм организације оснивања занатске задруге у Будви и организовања сталне изложбе на Јадранском сајму.

Упоредо с развојем самосталног сектора радиће се на интензивирању капацитета мале привреде у друштвеном сектору.

В. С.

За вријеме прославе 25. годишњице Ауто-мото друштва Будва

СВЕЧАНО ОБИЉЕЖЕН ЈУБИЛЕЈ

Четврт вијека рада Ауто-мото друштва

У великој дворани Скупштине општине средином јуна свечано је обиљежен јубилеј Ауто-мото друштва — 25 година његовог постојања и рада. Свечаној сједници су, поред дејлгата Конференције друштва, представници друштвено-политичких и радних организација наше комуне, присуствовали Вук Блатовић, замјеник секретара Ауто-мото Савеза Југославије, и Момир Дрљевић, секретар Ауто-мото савеза Црне Горе.

На скупу је прочитан реферат о раду друштва између двије конференције, поднijет исцрпан извјештај о раду током четврт вијека постојања ове организације, а било је ријечи и о садашњем раду и тешкоћама с којима се она сусреће. Констатовано је да су у протеклих 25 година постигнути запажени резултати у сервисирању возила, унапређењу аутошколе, развоју ауто-мото спорта, ауто-мото туризма и у помоћи на путевима. Ауто-мото друштво броји 330 члана, а рачуна се да ће их до краја године бити 500. С обзиром да на подручју наше општине има 1621 возило, сваки четврти власник аутомобила биће члан друштва.

Било је ријечи и о проблемима у раду овог колективе. Они су дошли до изражaja нарочито послије разорног земљотреса, када је зграда друштvena (ни прије тога није задовољавала потребе) тешко оштећена, обиљежена црвеном бојом, што значи да је предвиђена за рушење. Недостају опрема и стручни кадар. Мало је механичара и другог квалификованог особља за све већи посао, нарочито у туристичкој сезони. И они који се запосле брзо напуштају овај колектив, тражећи боље услове рада и већи лични доходак, што им се другдје омогућује. Но, и у та квадратна условима се радило, маđa квалитет посла није задовољавао.

Радни људи друштва, и они који се налазе у његовом предсједништву и другим тијелима, ангажовали су се у протеклом периоду на стварању бољих услова за рад. Напори су уродили пло-

дом — добијена је локација за нови друштвени дом у строго урбanoj средини, површине 8500 квадратних метара. Стручни тим „Београдпројекта“, сачинио је идејно рješenje mikrolokacije. Сада предстоји главни посао — обезбијediti средства за објекат. Потребно је доста новца — Ауто-мото друштво га нема — па је неопходна помоћ шире друштвене заједнице, како би се створили нормални услови за рад. Јер: ова организација има вишеструки значај за нашу комуну. Познато је да је из године у годину све више туриста, а тиме и возила. Да би сервис био квалитетан, да би нормално радила аутошкола, да би најмлађи становници наше комуне добијали неопходна знања о саобраћају, потребна је функционална зграда, опремљена савременим машинама и алатом за рад. Тада ће, вјероватно, бити лакше обезбијediti стручни кадар (сада је запослено десетак радника) без кога не магаје рада.

На сједници је изабрано ново предсједништво чији је мандат четири године, као и тијела и органи Конференције. За новог предсједника с једногодишњим мандатом изабран је Шепан Бурић, радник Службе друштвеног књиговодства.

На свечаној сједници предсједник Скупштине општине Будва Предраг Ђулафић уручио је досадашњем предсједнику друштва Милораду Јаковићу високо призна-

ње, којим је Предсједништво СФРЈ за двадесетпетогодишњи рад одликовало Ауто-мото друштво — Орден заслуга за народ са сребрном звијездом. Уручене су дипломе радним организацијама и појединцима за успјешну вишегодишњу сарадњу.

С. Г.

**ОТВОРЕН
ЉЕТЊИ САЈАМ**

У халама Јадранског сајма 12. јуна почeo је традиционални Љетњи сајам. Ова манифестијација, специфична по много чему, јединствена је по томе што трајеравно 90 дана — до 12. септембра — и представља најдужу сајамску приредбу у нашој земљи.

— Љетни сајам је конципиран као низ информативних и продајних изложби које бројним домаћим и страним излагачима обезбеђују два аспекта успешног излагања и пословања: реклами и продају, реклами су нам на Сајму.

На програму Љетњег сајма су: Интернационални туристички шопинг, Међународна изложба производа широке потрошње и опреме, специјализоване изложбе Домаћа радионост, сувенири, занатство, Мода данас, Мала привреда, Култура, умјетност, музика, Салон аутомобила, Научници и кампинг салони, Изложба италијанске области Пуље.

Оправка магистрале

На Јадранској магистрали, која пролази кроз Црногорско приморје, почело је „пресвлачење“ асфалта. На подручју од Лепетана до Петровца, у дужини 42 километра, где је асфалт највише страдао, радници „Партизанског пута“ — ООУР „Асфалт“ — имају пуне руке послана. У дужини седам километара обавиће се потпуно „пресвлачење“ асфалта новим слојем, док ће на осталом дијелу бити прекривене само рупе којих има, заиста, много.

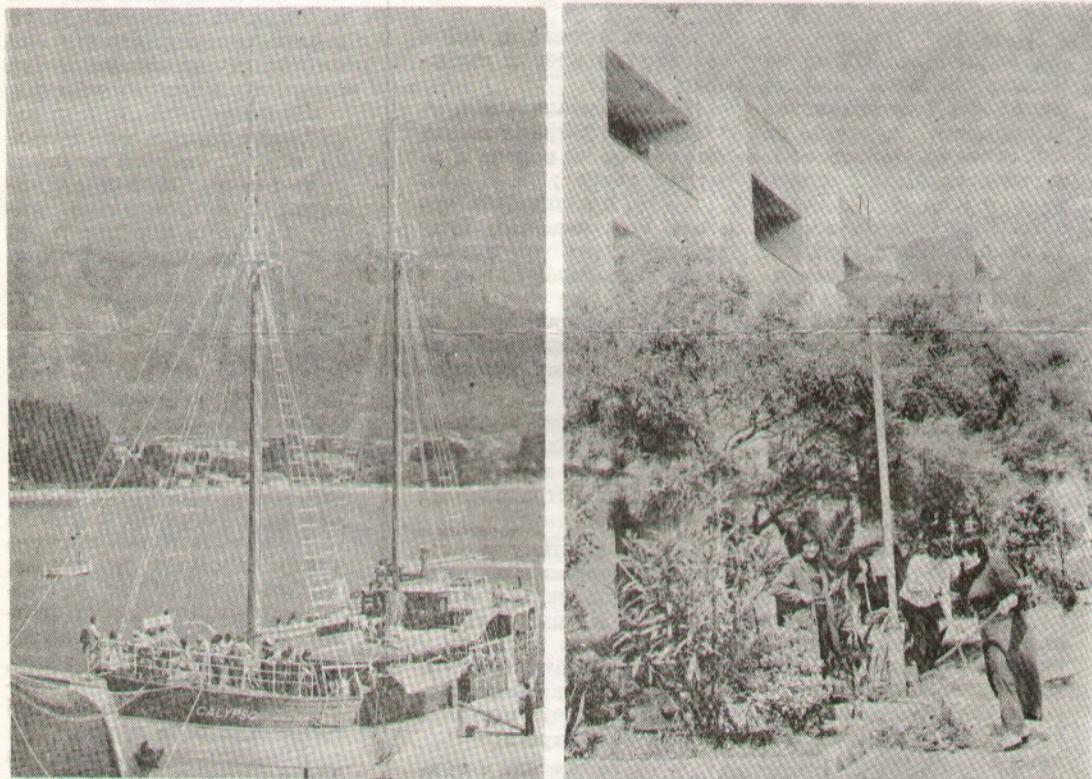
Незгодно је што се оправка магистралног пута обавља у вријеме када туристи стижу на Црногорско приморје — када су колоне аутомобила, из дана у дан, све веће, па су чести и застоји. Но, грађевинари истичу да је то најпогодније вријеме за тај посао.

Г.

КАМЕРОМ И ПЕРОМ БУДВАНСКОМ РИВИЈЕРОМ

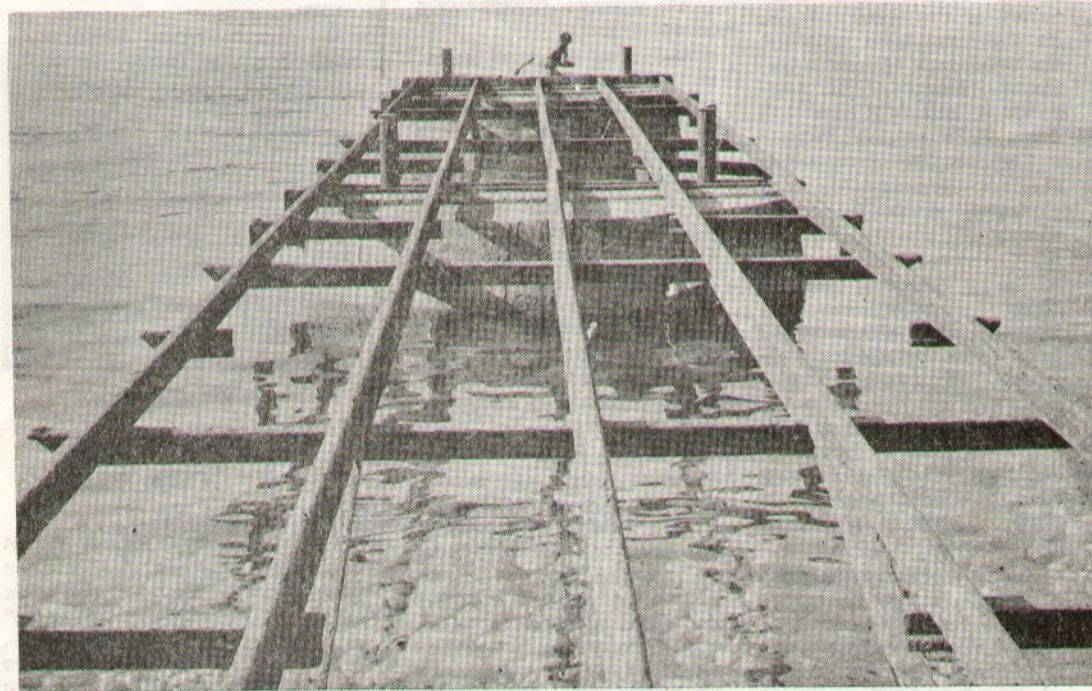

На Бечићкој плажи — једној од најљепших на Медитерану — у другој половини јуна: од јутра до заласка сунца „заспоједнут“ је сваки квадратни метар простора

Бродом „Калипсо“ свакодневно се организују излети до многих мјеста на нашој обали

Без великих средстава може се много урадити да нам станови и градови буду љепши и привлачнији

И на Словенској плажи је купача све више, али ООУР „Могрен“ као да је заборавио на своју обавезу: некадашња скакаоница постала је опасна ступица или кљуса нарочито за млађе купаче.

Снимци: Милорад Тодоровић

ОСВРТ

Споља гладац а унутра-јадац

Ових дана прошетали смо нашом ривијером у најјери да провјеримо колико смо спремно закорачли у овогодишњу туристичку сезону. При томе смо, дакако, имали у виду изјаве наших туристичких посленика, који су у току припрема сезоне били издаши у давању изјава за јавност — „Интензивно се спроводе припреме“, „Прошлогодишње грешке се не смију поновити“, „Спремни смо за старт“ итд. На први поглед рекло би се да је нешто и урађено: очишћене су гомиле смећа, што су затрпавале паркинг просторе, тротоаре, паркове и дјелове плажа. Уклоњени су оне „заједничке“ депоније отпадног материјала који су пуне двије године нарушавале изглед најљепшег дијела града и градских насеља.

На неким плажама (Словенској, Бечићкој, Буљаричкој и Јазу) подигнути су нови санитарни објекти. Све то оставља утисак да је наша ривијера ове године чистија, да су туристички посленици урадили све да прошлогодишњи недостаци, који су их доста скупо коштали, буду отклонjeni. Међутим, такав утисак не траје дugo. Довољно је скренути лијево или десно од било које саобраћајнице, између стамбених зграда у новим насељима — свако скровитије мјесто загађено је разноразним отпадцима! Појединим плажама тешко је прићи од поломљеног стакла чији шиљци вире из пијеска и као да вребају коју босу ногу. Од овог зла најугроженија су дјеца, која се, и поред упозорења родитеља, забораве, па често долази до повреда. У најлошијем стању је Словенска плажа од Туње до хотела „Парк“, где је море избацило велике количине катрана који је булдожер измијешао са пијеском, тако да нема ни једног квадратног метара где купач може слободностати. Нови објекти на овој плажи (WC) још нису ни пуштени у употребу, а њихов патос је прекривен људским изметом до самог улаза.

Ето ваљаности наших изјава, ето наших „ужурбаних припрема“, нашег старта. А зар смо морали журити? Зар од прогише до ове сезоне није протекло скоро десет мјесеци? Где смо за то вријеме били и зашто смо примали плате?

Што се тиче осталих припрема да госту буде си гурније и лепше а нама болье, ствари стоје овако. Констатовали смо и договорили се да у овој сезони морамо посветити више бриге пријављивању гостију и спречавању оивљања од стране појединача у одмјеравању цијена мимо званично договорених за смјештај у приватним кућама. Ово, у првом реду ради поштравања будности и безвједности, а, свакако, и због затварања што већег прихода од пореза на промет, бравашне и купалишне таксе. Међутим, на IX сједници Општинске конференције Савеза комуниста чуле су се и овакве констатације:

— Код нас не долазе само љубитељи топлога мора и сунца, чистог ваздуха и природних лепота. Међу гостима се нађе и по који „туриста“ који има зле намјере — непријатељ. Такав неће одсјести у хотелу, кампу или одмаралишту. Он настоји да одсједне тамо где може боравити без пријаве, а такво мјесто код нас му није тешко наћи. Ево смо у јеку туристичке сезоне. У Будви, Петровцу, Светом Стефану и Бечићима већ има повећи број страних туриста смјештених у приватним кућама. Грађани долазе суботом и недјељом у турист-биروе да госте пријаве, али тих дана служба не ради! Онда се упуте у СУП где им саопштавају да они више не воде пријавно-одјавну службу. Како онда можемо говорити о уредном пријављивању гостију?

— Недовољно смо спретни и за заштиту од пожара. Брдо Спас је најопаснији терен. Познато је да се некада кулуком крио приступ за сувбијање пожара на овом подручју. Данас је то постало толико неприступачно да ни чајсавременија техника не би могла помоћи.

— Моторизовани туристи у Будви немају могућности ни да промијене уље у својим возилима, а да се и не говори о откапању било каквог квара. Приватни ауто-сервиси текшко добијају дозволу за локацију, а друштвених, можемо рећи, и немамо. Оно што имамо Ауто-мото друштво боље би било да немамо, јер нас само компромитује.

То су само нека од зајакања која смо регистровали као пропусте у припремама сезоне који се појављају из прошлог лета.

Владимир Станишић

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★

ДЕСЕТИ ФЕСТИВАЛ „ДАНИ МУЗИКЕ“

За јубилеј добар програм

Свечаним концертом Македонског камерног ансамбла под диригентском палицом Фимча Муратовског почeo је десети по реду југословенски фестивал озбиљне музике „Дани музике Свети Стефан — Будва“. Нашли су се на окупну врхунски извођачи из свих крајева наше земље. У периоду од 20. до 27. јуна они ћe у просторима Будве и Светог Стефана изводити дјела познатих светских музичких умјетника.

Овогодишњи фестивал треба да задовољи укус домаће публике и бројних гостију који овде бораве. Припреме су темељите, тако да ћe утицци свих који прате концерте бити повољни — рекли су нам непосредно уочи фестивала у Културном центру у Будви, који је један од организатора ове највеће музичке смотре у нашој Републици.

На програму су дјела Вивалдија, Корелија, Монтарта, Бетовена, Шуберта, Равела, Брамса, Чайковског, Дебисија, Шопена, Баха, Берлиоза, Листа... Ју

С. Г.

бити озбиљне музике имају прилику да слушају извођење и дјела наших стваралаца: Мокрањца, Лисинског, Соркочевића и других.

Фестивал ћe бити завршен концертом Симфонијског оркестра Радио-телевизије Титоград, под диригентском палицом Радована Паповића.

Прије разорног земљотреса фестивал се одржавао у изванредним камерним просторима Старог града који је сада затворен и чека градитеље. Концерти су током 1979. и 1980. године успешно извођени. Ове године има више простора за извођење, а најатрактивније су терасе града — хотела.

Фестивал прате и музички умјетници, критичари и други гости из иностранства, као и многобројни домаћи и страни туристи који бораве на будванској ривијери и у сусједним комуналама. Програм је брижљиво припремио селектор фестиваља Љубљански професор Леон Енгелман.

С. Г.

Слободан Словинић излагао у Београду

У галерији Коларчевог универзитета у Београду данас је завршена шеста самостална изложба нашег сликара Слободана Словинића, који се представио београдској публици с 23 рада у уљу.

Изложбу сам припремао пуне четири године. Жеља ми је била да се веома пробирљивој ликовној публици у нашем главном граду представим што боље. Након Београђана ову изложбу ћe видјети Будвани, Титограђани и, највероватније, Новосадјани — рекао нам је Словинић.

Словинић је мотивима остао вјеран родном крају: на готово свим платнима је при морски амбијент и човјек са обале у њему. Истински, има и апстрактних пејзажа. Сликар је искључиво везан за људску фигуру, један њен став и облик који нема ближе просторно и временско обиљежје. Он је напао свој

С. Г.

израз, препознатљив је и ликовно јасан — сликар изненаданог и рафинираног сензибилитета, што га ставља у ред запажених стваралаца млађе генерације.

Словинић је до сада самостално излагао три пута у Титограду, два пута у Будви и, колективно, на преко 70 изложби у земљи и иностранству. Добитник је више награда и признања.

С. Г.

ИЗ РАДА КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА

У програму је богата и разноврсна активност

Остварење овогодишњег програма Културног центра у многоме зависи од пресељења у зграду „Зета филма“, где ћe се моћи организовати рад свих дјелатности. Поред послова око пресељења пословног и радијог простора, у плану су куповни и програми рада у библиотекама у Будви и Петровцу, као и административно-технички послови.

Прво тромјесечје прошло је без значајнијих резултата, јер није дошло до пресељења, а тиме ни до стварања услова за планиране активности.

У дјелу који се односи на куповни програм планирано је неколико занимљи-

вих изведби а то су: „Ја Раде Томов“, у извођењу Гојка Шантића, „Медаља“, предста ва Црногорског народног позоришта, гостовање Мире Бањац, књижевно вече поводом 40-годишњице Установе, музички и драмски програми везани за државне празнике и значајне датуме из наше прошlosti. Планиране су „Игре југа“ и јубиларни фестивал „Дани музике 81.“

Библиотека је ставила акценат на послове око пресељења и уређења новог простора, те организацију рада у новим условима. Тежи се да се достигну резултати из 1978. године, кад је број уписаных читалаца био рекордан и изведен више књижев-

них вечери припремљених и организованих у читаоници Библиотеке.

Припрема новог простора и поставка изложби основ је програма Модерне галерије. Њен фонд је већ двије године депонован код музеја у Цетињу, па је, уз изложбени простор, потребно опремити просторију, где ћe се смјештити и чуват. Неопходно је обновити пословни инвентар који је, такође, страдао у земљотресу. Развијање сарадње са сличним галеријама у земљи један је од важних задатака.

Изложбом из фонда Модерне галерије обиљежиће се почетак овогодишње ликовне сезоне. Изложба сликарa, учесника Интернационалних ликовних сусрета, изложба поводом 40-годишњице народне револуције, четири самосталне изложбе слика и графика, групна изложба сликарa и вајара и завршна изложба „Савремени експресионисти“ представљају оно што ћeмо ове године имати прилике да видимо у Будви.

Просторије за Археолошку збирку још нису одређене, иако је потреба за њима врло велика. Материјал извађен из некропола из грчког и римског периода је, по ред мора и сунца, једино што се може понудити туристима који у великом броју посјећују наш град, па је постављање збирке неопходно, по готову што су страдали многи важни историјски споменици, који још нећe доћи на обнављање и рестаурирање.

Богатство најљепших стаклених и глинених посуда, накита и украсних предмета из хеленског и римског периода склоњена је, такође, на Цетињу и, ако се не пронађe простор у „Зета филму“, онога ћe остати у депоима све до обнове Старог града, а то би била велика неправда према богатој историјској прошlosti овог краја.

Уколико се простор за Збирку пронађe, биће потребно извесно вријеме да се она обради и постави и да се тиме употребни културна по нуда, која је у протекле две године била веома сиромашна.

Марко Тановић

ПРИМЈЕРАН ПРОСВЈЕТНИ РАДНИК

За посебну активност и ангажовање око слања лите рарних ћачких радова Редакција листа „Титов пионир“ је одлучила да СПЕЦИЈАЛНУ ДИПЛОМУ и награду до дијели Марку Тановићу, учитељу основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ у Будви.

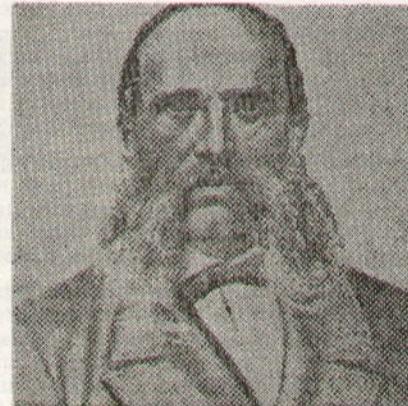
П. В.

ИЗ НАШЕ КЊИЖЕВНОСТИ

НЕПОЗНАТИ ИВАН МАЖУРАНИЋ

Иван Мажурунић блиста новим сјајем. Пред нашом читалачком публиком сада су четири његове књиге и књиге о њему — прве такве и толике о овом пјеснику и човјеку. Професор Филозофског факултета др Милош Живанчевић припрема је те књиге четврт вијека. На њих се чако читав вијек и зато су подвиг, риједак у историји наше књижевности.

Још на почетку свог трагања Живанчевић је дошао до необичног закључка: не зна се тачно шта је Мажурунић све написао, а оно што је познато није изучено колико заслужује. То важи и за његов животопис, сакет у неколико редакција: рођен 1814. у Новом Винодолском, био хрватски препородитељ, пјесник илирски, јужнословенски, творац ремек-дјела „Смрт Смаилаге Ченигића“, један од најмаркантнијих државника свога времена, о душевљени револуционар, а послије готово реакционар, суморни царски чиновник, популарни први бандит, заборављени старап који је умро 1890. године.

Скица речника. Саставио је и речник Гундулићевог „Османа“, чија је два пјевалаца написана. У њима је тумачио своје ријечи, а тиме олакшао израду речничка спјева о аги Ченигићу.

Најзад, у правд књизи су и срећена грађа и коментари о самом Смаилаги, за кога пјесник каже: „добар јунак — да је човјек таки“, стари запис да је био „средњег раста, крут, смје, великих и зелених очију, а воли троструке камице, набијање раје на колац и везивање коњима за репове, лелек и писку, циник и садиста, па је јадно завршио.“

Други том доноси пјесме, допуну и речник „Османа“, преводе и записи народних пјесама, треви — књижевну прозу, преводе и адаптације, филолошке и политичке списе, а четврти — писма, говоре, потпуну литературу о Мажурунићу. Све то прате опширина тумачења и коментари у ствари, читаве студије.

Мажурунићева унuka Александра, умрла у старости прије неколико година, била је као хрец на отињишту по родици; чувала је све што је остало од пјесника — рукописе, писма, књиге, појузство. Помогли су и праунук Владимира са супружником Хертом, али трагом Мажурунића морала се иви даље: до архива Загреба и Беча, где је он, тајкој живио, у Польску, Совјетски Савез. Откривено је многошто непознатих рукописа и они су сада први пут пред читаоцем.

Читалац ће сада први пут видjeti да Мажурунић своју прву пјесму није написао и шtampan u matjerjem nego na mađarskom jeziku. Ona je nastala 1832. na Riječi gdje je učio gimnaziju. Nепознате Мажурунићеве пјесме из овај сабрана дјела превео је Александар Тишић, а дати су и оригинални.

У многошту нових рукописа, као што је до сада непозната Мажурунићева проза, читалац ће наћи и његову љубав на писма. То дјелује неobično. Мажурунић већ читав вијек, као стваралац, личи на споменик на тргу, у банском свечаном одјелу, а сада се, неочекивano, поjavljuje kao исповједник и сентимentalni zaužubnjnik u zarunici Aleksandru, sestru Dijamirija Demetra, s kojom se i oženio. Ta pismata Aleksandri puna su poezije. Pojedina mještanska puma u nošnji je i stihovima.

Од првог издања 1846. године, спјев „Смрт Смаилаге Ченигића“ шtampan je preko 200 puta, a izasao je na svim vajnijim svjetskim jezicima. Prije mnogo godina Живанчевић је написао да се, чак, i u naše vrijeđe готовo sva izdaňa ovog spjeva međusobno razlikuju, što je nedopustivo. Količko će ova saborana djeła doprijeti da se, naјzad, utvrdi autentični tekst spjeva?

To je jeste svrha ovakvih kritičkih izdaňa: da i čitalač i naučnik imaju pouzdan tekst, onaj nad kojim redaktori ne čine nasilje. Tekst spjeva, objavljen u ovim saboranim djeļima, to je defininitivni tekst. Aли dživjalač spjeva, ono što буди и зари u čitaocu, to nikad neće biti defininitivno. Величини Мажурунића и јесте у томе што је своју пјесmu izdiga do опшteđudskog, što покрећe vječna pitanja o odnosu dobra i zla, svjetla i tame, ravnotegje u svijetu, a sve to оплемењује понесенom pjesničkom riječju i dubinom misličnoga. Зато су za vrijeđe prošlog rata njegov spjev zvali поемом o našoj borbi. Он је наше сjećanje i poruka o будућnosti: како мали народ брани своју слобodu i траје na vjetrometini.

Дјецо моја, храбри заточници

„Дјецо моја, храбри заточници,

Вас је ова земља породила,
Кршовита, али вама златна.
Дједи ваши родише се туђијер,
Оци ваши родише се туђијер,
И ви исти родише се туђијер:
За вас љепше у свијету нејма.

Дједи ваши за њ лијеваху крви,
Оци ваши за њ лијеваху крви,
За њ ви исти крви prolivavate:
За вас драже у свијету нејма.
Оро гњездо врх тимора вије,
Јер слободе у равници није.

Вас, који сте викли томе
Боравити тријезне dane,
Тко вас хаје, плоде л криши вином?
Тко вас хаје, плоде л криши житом?
Тко вас хаје, плоде л криши свилом?
Док по врелијех хладне воде има;
Док по драгах бујна стада мучу;
Док по брдијех ситна крда блеје.

Праха имаш; олова ти дости;
Десница је јака у јунака;
Испод већа око соколово;
У прсијех врдије срце куџа;
Вјера е тврда, њом окренути нећеш;
Побрратима побратим те пази;
Вјерна мужа грли жена вјерна;
Дар ти дјелом племенита пјесма;
Гвожђа л требаш? Тури ти га носи;
Ето свега што ти срце прости!“
(„ЧЕТА“)

Шта доносе, сваки посебно, четири тома Мажурунићевих сабраних дјела? Први том посвећен је спјеву „Смрт Смаилаге Ченигића“. То дјело за службу је да тако, из посебне књиге, зрачи над цјелokupnim опусом. На почетку је предговор академика Иван Франеша.

Читалац ће видjeti: свака ријеч стављена је под критичку лупу, па су тако настала опсежна објашњења и коментари свих 1134 стиха чуvenog спјева његовог рукописа најenog u pjesnickovog zaostavštinskog odmaša poslije njegovog smrti. Tu su i prikaz i komentar dospadašnjih izdaňa, bibliografijska o Mажурунићu, a posebno se ističe potpuna rечnik spjeva, prvi te vrste.

To je mogda usamleđen primjer u svijetu: da pjesnik sam себе tumači! Мажурунић је bio poliglota — govorio je oko petnaest jezika, a њegovo право veće djeło bio je њemacko-ili-

45 ГОДИНА ОД ДЕМОНСТРАЦИЈА НА БЕЛВЕДЕРУ

ДВАДЕСЕШТОГ БЈЕШЕ ЈУНА...

Послије познате провале у партијској организацији 1936. године, хаштења и мучења пре ко 300 комуниста u Dubrovniku, Сарајevu i na Adi Ciganliji, crnogorski intelektualci izdali su 20. juna 1936. memorandum u komu se ističe da je Crna Gora postala poprište proganja i krvoprolila. „Ако је наша земља правна država, ако су у њој građanska prava za svakog jednaka, зашто се она премa crnogorskim selacima i radnicima predviđaju izuzetne za konke mјere, ne zbog kriviće već zbog njihovih političkih uvjerenja...“ — pisalo je u memorandumu. Zatim se energetično zahtijevalo da se prestane sa hapsenjem naroda, „čiji je patriotizam manje u sumnji od onih koji ga proganja“.

У знак protesta protiv hapsenja koja nisu prestajala, u Crmnici, Podgorici, Kolashinu i još nekim mjestima organizovane su demonstracije. Naime, demonstracije su bile one koje su održane na sjutrašnji dan, 26. juna 1936. godine, „na Belvederu kod Četinja, blizu sela Ljubotinja“. U proglašu Inicijativnog odobra kojim su, pored članova KPJ, sачinjavali i napredniji građanski političari, pisalo je da „oko 250 Crnogoraca i Primoraca, port 50 njih pobeglih u šumu istpred terora i nasilja, isprebijani trunu po glavnjačama Dubrovnika i Sarajeva“. Pored zahtjeva da se obustavi žandarmerska kaša po crnogorskim selima i ukinu diktatorski regime i fašistički metodi nasilja, u proglašu se trajilo da se hapseni pusti na слобodu, odnosno da im, ukoliko su krovili, суде redovnim sudovima u Crnoj Gori, i da se narodu vrati demokratska prava i слобoda.

Великом народном збору na Belvederu prisustvovalo je oko 3.000

DA BI RASTURIILA ZBOR NA RODA I OMJADINE, POLICIJA JE UPOTRIJEBIJA VA TRENO ORUŽJE: UBIJENO JE ŠEST I RAJENO OKO 30 DEMONSTRANATA

Crnogoraca i Primoraca, među kojima i nekoliko mladića iz naše opštine sa Nikom Anđelosom na čelu. Zahtjevi demonstranata bili su ispisani na transparentima. Trazila se слобoda uhapšenim borcima, ravноправnost Crne Gore, saves radnika i seljaka, izvođenje na sud pličakša i razbojničkih pokretanja istrage protiv policijskih organa „koji su na žveri skini mučili i premalačivali ovdene Crnogorce“.

Da bi rasturiila zbor na Belvederu — jednu od najuspješnijih akcija Partije u periodu između dva rata — policija je upotrijebila vatreno oružje. Ubijeno je šest i poslije 30 demonstranata.

Иако су skupno stajale, demonstracije su postigle cilj koji se od njih очekivalo — власти су биле prioruđene da prestanu sa hapsenjem komunista i njihovih simpatizera. „Kravava buna“ na Belvederu, jedna od најsvjetlijih stranica borbe crnogorskih komunista, bila je po masovnom учешћу народа, visokoj svijesti учесnika, njihovoj hrabrosti i disciplinovanosti, po smjelim, odlučnim i revolucionarnim zahtjevima, најzad po odjeku u masama i posledicama na учvršćivanje partijskih organizacija i васпитavanje komunista, primjer njihove hrabrosti i оданosti Komunističkoj partiji Jugoslavije.

Биле су наших година

ДЛЕВОЈКА СА СЕЛА ЛИЈЕПОГ ЛИЦА, црне косе уплетене u дуге плетенице, у грубој сукненој сукњи, црвеноj bluzi i iznošenoj obući bojažljivo se приблиžavala staroj zgradji gimnazije.

Док је подлакo корачала присјећала се свог живота на селу, где је живјела са бабом која је послије синовљеве, а затим и снахине смрти читав svoj живот посветила unuci. Сјећала се мале сеоске школе у којој је ишла три године, јер њена баба није жељела да јој unuka буде сlijepa код очију.

У том размиšljanju стигла је до великих улазних врата гимназије.

Када је ушла u učionicu, која је, по свemu, чак i уčitelju, који је bio обучен u crno, подсећала на црkvu, mnogi pogledi задржали су се на њој. Божајевић је стала поред велике tabele i reklame svoje ime. Учитељ је погледао преко načara i показао rukom mjesto где ће sjedjeti. Била је то трећa klupa u redu do vrata. Сјела је, a pogled niјe podizala, dok је neki profesor ne bi prozvao.

Долазila је i odlažila из te sumorne школе već dviće nedjele i činilo јој се да је нико ne primjećuje. Гријешила је. Њу су, onako tihu i vrijeđnu, zapazili drugovi iz razreda, iначе skojevci. Јednog dana prišao јој је Vladko i zamolio је da тогa дана kad заврши школu dođe kod mosta na drugom kraju grada. Када је стигla pravašavim putem sхватila је da је stigla na sastanak skojevaca. Од тога дана постајe весeli, stiže prijatelje, једва чекa da dođe jutro da ode u školu. Бабi постајe sumnjava.

Једне вечери приšala је бабi, nosећи u rukama neke papire, poljužila je u celo i испritchala јој o СКОЈ-u, drugovima i njihovim akcijama... Бабa je stajala niјemo, ali kada је ova krenula da rasturi letke odlučno se pobunila.

Једне ноћи u собu уђоше два mladića. Одмах су заподјели razgovor. Te ноћи бабa je sхватila da јој је unuka izabrala pravi put.

Долази 1941. godina. Unuka jednog dana saopštava babi da ide u šumu. Baba ју je preklinjala da ne ide, ali ona је bila uporna. На kraju, kada је vidjela da је ту bitku sa unukom, izgubila испратила ју је rijetima:

— Moj sinčko, pazi da me ne osramotis pred vojskom. Gledaš na drugove i ne odađaš se od njih!

Данијела ЛАЗОВИЋ

„МОГРЕН“ – ПРВИ, „ПЕТРОВАЦ“ – ОСТАЈЕ

Иако је, док ово пишемо, остало да се одигра још једно коло у Црногорској фудбалској лиги, све је познато. Будвани су нови друголигаши и то је, бесумње, највећи успјех у историји овог спортског колективе са свијетлим традицијама. Петровчани су се грчевито борили у самом финишу и ти напори су уродили плодом: они ће се и идуће сезоне такмичити у истом рангу.

Да укратко анализирамо претпосљедња два кола, односно игре наших представника.

„Могрен“ је титулу шампиона и пласман у Источну групу друге савезне лиге потврдио у Бару, играјући с домаћим „Морнаром“ неријешено (2:2). Фудбалери овог тима су у Бару демонстрирали добар фудбал, друголигашки, цијело вријеме меч су били у вођству да би пред крај попустили и дозволили домаћину да освоји бод спаса. Након ове утакмице играчи су се опустили, што је до некле и разумљиво с обзиром на то да је већ у Бару све било ријешено. И доста неспремни (није се тренирало цијеле недеље) дочекали су на свом терену тим дани ловградске „Искре“. То се, наравно, и осветило, па је оправштјад од своје публике у овом првенству био неславан. „Могрен“ је, наиме, на свом игралишту поражен с 2:1, што нико није очекивао. Гости из Даниловграда заиграли су полетно, амбициозно и већ на почетку повели са 1:0. Домаћи су се тек тада пренули и убрзо изједначили резултат. Но, гостујући играчи наставили су са атаковањем на гол новог чувара мреже у тиму „Могрена“ Перовића и то је донијело вођство од 2:1 и коначну победу. Узалуд су касније били сви на пори да се евентуално изједначи — Будвани су поражени, по четврти пут у овом првенству. Резултат, наравно, ништа не мијења, али је остало мрља на, иначе, сјајним резултатима које је овај тим постигао током такмичарске сезоне.

О добрим играма Будвана и даљим плановима пред старт у новом рангу такмичења рећи ћемо нешто више у неком од наредних бројева, када првенствена трка буде и званично окончана (Будванима још предстоји сусрет у Титограду с „Металцем“ који се, по свему судећи, оправштјада од Црногорске лиге).

Петровчани су пријатно изненадили своје симпатизере, игром и резултатом у 24. колу у Даниловграду. Свјесни да им „гори под ногама“,

заиграли су отворено и успјeli да освоје бод. Потом је нашао сусрет у Петровцу с „Металцем“, директним конкурентом у борби за опстанак. Домаћи тим није дозволио изнenađenje — побијedio је са 1:0 голом Ђурetića, који је, иначе, био најбољи играч на овој утакмици. Но, иако су освојени бодови спаса, домаћи тим није бриљирао — мало је недостајало да гости из Титограда освоје бод. Ово је још један доказ да много тога шкрапи у редо вима „Петровца“ и да ће се током паузе која слиједи морати много и озбиљно радији како овај тим не би и идуће сезоне таворио у лиги као је то било ове сезоне — од почетка се борио за опстанак. Петровчани у својим редовима имају неколико искусних играча и даровитих младића који треба још доста да уче, па би у наредном првенству спој младости и искуства могао да донесе жељene резултате. Хоће ли бити тако зависи од антажовања свих у клубу: управе, тренера и, наравно, највише од играча.

Петровчани се у пољу колу састају с „Арсеном лом“ на игралишту у Тивту.

С. Г.

Кутак за разоноду

НИЈЕ ТО НИШТА

— Знате, драга моја — хвали се комшиница комшиници — ми баш расипнички живимо: сваке вечери излазимо у кафану.

— Није то ништа. Ми сваког јутра одлазимо на пијаци.

СТРАХУЈЕ 20 ГОДИНА

— Већ двадесет година сам ожењен и волим исту жену.

— То је баш лијепо.

— Бавола, лијепо! Већ двадесет година страхујем да ће моја жена нешто са знати.

АНЕГДОТЕ

ДА СЕ НЕ НАЉУТИ

Жејуди Менјухин је, машићи рукавицама, отпоздрављао обожаваоцима који су га пратили. У једном тренутку једна рука вица му испада кроз прозор и он хитро избаци другу, тачно поред прве.

Изненадени путници упиташе га зашто је то учинио.

— Вјерујте — озбиљно

КАЗАЛИ СУ

ТРАГЕДИЈА НАШЕГ ВРЕМЕНА

САРТР: Трагдија нашег времена је у томе што смо успјели да развијемо атоме прије него што смо стекли толико мудрости да се ујединимо као човјечанство.

ЦИЦЕРОН: У љубави према себи човјек нема правог супарника.

МУНРО—САКИ: Није тачно да пас воли кости. То су измислили људи да би сами појели месо.

ДИДРО: Подмукла побједа је — пораз.

ШОПЕНХАУЕР: Ко научи људе да умирју научиће их да живе.

ВОЛТЕР: Одбјати похвале значи очекивати да нас два пута похвале.

вјек највише лаже за вријеме изборне кампање, у рату и послије лова.

ЗА ЈЕДНОГ И ДРУГОГ

Шпански писац и љекар Пио Бароха прегледао је једном богатог онаја, који је оставио пет пе зоса као хонорар.

Бароха га упита:

— Је ли то за мене или мој слугу?

— Наравис, за обојицу

— одговори опат.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЈЕЋИВАЊЕ

Алкохолизам и поље

НАШЕ ДОВА КАРАКТЕРИШЕ ПРЕТЈЕРАНА НЕРВНА НАПЕТОСТ, затим повећање броја услова за ремећење односа у породици и несклад између жеља и могућности. Извјесне особе, захваћене психичким и другим тешкоћама, пријеђавају тако варљивој заштити — алкохолу.

Према савременом научном сазнању, алкохолизам је болест која настаје због неконтролисане сталне употребе алкохолних пића. Дејство алкохола на организам врло је штетно. Ево шта о томе кажу стручњаци. Алкохол трује цио организам, али је посебно опасан за нервни систем, јетру и друге по живот важне органе. Унесен у организам путем крви брзо доспјева у мозак, где изазива озбиљне поремећаје мно-гих душевних функција. Процес мишљења, пажња и свијест бивају први погодени штетним дејством алкохола.

Понашање човјека под дјеловањем алкохола је неконтролисано и непредвидљиво. Управљање возилом или компликованим уређајима увијек је везано с великим ризиком и низом опасности. Велики проценат несрећа на раду, саобраћајних удеса и повреда догађају се под дјеловањем алкохола.

Узимање алкохола у мањим количинама такође негативно утиче на самоконтролу и норме понашања. Узет у великој количини алкохол успорава рефлексе, мијења нормалан ток мишљења, доводи до неразумљивог говора и ошамућује свијест. У изразито великој количини доводи до несвесног сна.

Познато је, осим тога, да алкохол оштећује душевно и тјелесно здравље човјека. Њиме се, исто тако, ремети нормалан живот, уништава самопоштовање и поштовање од стране других оштећује здравље, ремети сигурност и личну срећу, скраћује живот. Алкохол, такође, оштећује и породицу. Доводи до сиромаштва, болести, развода, криминала, самоубиства, ремети нормалан развој дјеце и доводи у питање њихову будућност. Штети и радном успјеху, поред осталог, и тиме што смањује ефикасност на послу, затим повећава број несрећа на раду, у кући и у саобраћају. Доводи у опасност остале чланове уже и шире окoline. Дјелује штетно на радну средину.

Медицина је утвrdila и поље: дуготрајног узимања алкохола. Ремећењем нормалне исхране долази до слабљења организма. Оштећују се најважнији органи: мозак, срце, бubrezi, јетра и желудац. Изазивају се и душевни поремећаји: страх, лудило, отупљење и халуцинације.

Ваља имати на уму и чињеницу да сваки алкохоличар живи до 12 година мање од својих вршњака који не пију. Срећна је околност што се алкохолизам, захваљујући напретку науке, данас успјешно лијечи. Поред жеље и воље алкохоличара за лијечењем, неопходна је и свесрдна сарадња његове породице и радне средине.

Алкохолизам је болест, а његово лијечење није срамота већ људска обавеза. Да би успјех у лијечењу био потпун и добар, алкохоличар треба да се лијечи у специјализованим установама.

Дана 28. јуна 1981. године навршава се четрдесет тужних дана откако нас је заувијек напустила наша драга мајка, ташта и баба

ИВАНИЦА АНЂУС
— рођена Бечић —

Осамнаест година прошло је од смрти нашег узорног и племенитог оца, таства и дједа

СТЕВА АНЂУСА
носиоца Партизанске споменице 1941.

и тридесет четири године од смрти јединца брата, шурака и јака

РАДА АНЂУСА
официра Југословенске пародне армије

Успомена на њихове свјетле ликове — трајни и најљепши споменик бораца и љубави нашим најдражим и незаборавним: брату, оцу и мајци — вјечно ће живјети у нашим срцима.

Изражавамо велику захвалност Општинском одбору СУБНОР-а — на приложеном вијенцу, комшијама и станарима зграде, који су посјећивали нашу мајку, за вријеме њене болести, љекарима и медицинском особљју Дома здравља за несебично залагanje у лијечењу наше драге мајке, таште и бабе.

Хвала свима који су учинили било какву добро ту нашим драгим покојницама за вријеме њиховог живота и који су, учествујући у нашем неизједињивом болу, да их достојно, како су заслужили испратили.

Умјесто четрдесетодневне помене приложимо Дјечјем вртићу у Светом Стефану 5.000,00 динара.

ОЖАЛОШЋЕНИ
Берка и сесија Радојка Франовића са породицом